
Ishvaraproktam Shivadhyānopadesham

ईश्वरप्रोक्तं शिवध्यानोपदेशम्

Document Information

Text title : Ishvaraproktam Shivadhyānopadesham

File name : IshvaraproktaMshivadhyAnopadesham.itx

Category : shiva, dhyAnam, upadesha, advice, shivarahasya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | IshvarAkhyāH dashamAMshaH | adhyAyaH 48 | 1-70||

Latest update : September 8, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 9, 2024

sanskritdocuments.org

ઈશ્વરપ્રોક્તં શિવધ્યાનોપદેશમ્

(શિવરહસ્યાન્તર્ગતે ઈશ્વરાખ્યે)

- શિવગૌરીસંવાદે -

શિવ ઉવાચ ।

પૂજાકોટિપ્રદં ધ્યાનં કથયામિ નિબોધમે ।

નિર્વાતિ નિર્ભયે શુદ્ધે સર્વાલકુારશોભિતે ॥ ૧ ॥

ગન્ધપુષ્પામોદવરે મૃદુતૂલોપરિસ્થિતઃ ।

ધ્યાયેતૈવં મહાદેવિ મહાકૈલાસવાસિનમ્ ॥ ૨ ॥

ભસ્મત્રિપુણ્ડ્રુદ્રાક્ષમાલાલકૃતવિગ્રહઃ ।

પચ્ચાક્ષરવરાસ્યોઽથ નિમીલ્યાક્ષિયુગં શિવે ॥ ૩ ॥

ધારણાભિઃ સમાહૃત્ય યોગેનાપ્લાવ્ય વૈ તનુમ્ ।

સર્વતશ્ચિત્તમાકૃષ્ય હૃદયામ્ભોજમધ્યમે ॥ ૪ ॥

પ્રાણાયામૈર્વિકસિતે પરમેશ્વરમન્દિરે ।

અઘૈશ્વર્યદલોપેતે વિદ્યાકેસરસંયુતે ॥ ૫ ॥

જ્ઞાનનાલે મહાકન્દે પ્રણવેન પ્રબોધિતે ।

મધ્યે હૃદયપાથોજે મહાદેવાસનોચિતે ॥ ૬ ॥

મહિતાકારશોભાઢ્યં માણ્ડવં પરિચિન્તયેત્ ।

અતિચિન્તામણિપ્રખ્યૈરતિકૌસ્તુભકાન્તિભિઃ ॥ ૭ ॥

રત્નૈરપ્રાકૃતૈર્લોકં રગ્જયન્તં સમન્તતઃ ।

દક્ષિણદ્વારપાર્શ્વોઽસ્ય સંસ્મરેન્નિઠેશ્વરમ્ ॥ ૮ ॥

અનેકરુદ્રપ્રમથભૂતસઙ્ઘૈર્નિષેવિતમ્ ।

શિવધર્મમહાધ્યક્ષશિવાન્તઃપુરપાલકમ્ ॥ ૯ ॥

ચામીકરાચલપ્રખ્યં સર્વાભરાણભૂષિતમ્ ।

બાલેન્દ્રમકુટે સૌમ્યં ચતુર્બાહું ત્રિલોચનમ્ ॥ ૧૦ ॥
 દીપશૂલં મૃગં ટઠું સ્વર્ણવેત્રધરં પ્રભુમ્ ।
 ચન્દ્રભિમ્બાભવદનં ભાલપુર્ણં જટાધરમ્ ॥ ૧૧ ॥
 ઉત્તરદ્વારપાર્શ્વે તુ તત્પત્નીં મરુતાં સુતામ્ ।
 સુયશાં સુવ્રતામમ્બામ્બાદમાણનતત્પરામ્ ॥ ૧૨ ॥
 સહિતાં રુદ્રકન્યાભિઃ સખીભિશ્ચાપ્યનેકશઃ ।
 મધ્યેઽથ મણ્ડપસ્યાસ્ય વેદિકાં વિદ્રુમપ્રભામ્ ॥ ૧૩ ॥
 ચતુઃ સ્તમ્ભયુતાં ધ્યાયેત્ ત્રિપુરશ્રીમનોરમામ્ ।
 તસ્યાં શક્ત્યાદિ સેસેવ્યં તન્વિ તત્પરમાસનમ્ ॥ ૧૪ ॥
 આધારશક્તિં શ્યામાઙ્ગીં કરૈર્ધૃતવરાભયામ્ ।
 તસ્યાઃ પુરસ્તાદાકણ્ઠમનન્તં કુણ્ડલાવૃતમ્ ॥ ૧૫ ॥
 તસ્યોપરિ શુભં ધ્યાયેત્સિહ્માસનમુમાપતેઃ ।
 ધર્મ જ્ઞાનં ચ વૈરાગ્યમૈશ્વર્યં ચ તદ્દુઘ્નયઃ ॥ ૧૬ ॥
 આગ્રેયાદિ સ્થિતાશ્ચૈતે પીતરક્તહરિત્રભાઃ ।
 સિહ્માકારાઃ સિહ્મકોટયા પ્રત્યેકં પરિવારિતાઃ ॥ ૧૭ ॥
 અધર્માદીનિ પૂર્વાદિદિશાસુ ચ સમન્તતઃ ।
 રાજાસનં વિભોધ્યચિત્કૂર્માકૃત્યનલપ્રભમ્ ॥ ૧૮ ॥
 અસ્યાધશ્છન્દનં પદ્મમાસનં વિપુલં સ્મરેત્ ।
 શિવધર્મમહાકન્દં શિવજ્ઞાનૈકનાલકમ્ ॥ ૧૯ ॥
 અષ્ટૈશ્વર્યદલોપેતં પૂર્વાદિક્કમયોગતઃ ।
 અષ્ટવામાદિશક્ત્યઙ્ગરુદ્રકલ્પિતકેસરમ્ ॥ ૨૦ ॥
 વૈરાગ્યકર્ણિકાન્તસ્થં વામાદિનવબીજકમ્ ।
 વામાજયેષ્ઠા તથા રૌદ્રી કાલીવિકરિણી તથા ॥ ૨૧ ॥
 બલપૂર્વા વિકરિણી બલપ્રમથની તથા ।
 અષ્ટાવેતાઃ સર્વભૂતદમની નવમી પરા ॥ ૨૨ ॥
 કેસરેષુ સ્થિતા ધ્યેયા રક્તભા ધૃતયામરાઃ ।
 કલાધરકલાદ્યોતત્કર્ણિકાયાં મનોન્મની ॥ ૨૩ ॥

સ્મર્તવ્યેશાનન્દિગભાગે પાશાકુશ વરાભયાઃ
પદ્માસનસ્થિતં ધ્યાયેદેવસ્ય વિમલાસનમ્ ॥ ૨૪ ॥

ગણામ્બિકાં મહાદેવીં તતો ગૌરીં પ્રયોદયાત્ ।
ક્રાન્તં શક્તિભિરન્યાભિઃ સૌમ્યાભિર્વિમલાસનમ્ ॥ ૨૫ ॥

તસ્યોપરિ ગુણાનાં ચ મણ્ડલાનાં ચ સાધકઃ ।
તસ્મિન્ સદાશિવં ધ્યાયેદ્ભદ્રપદ્માસનસ્થિતમ્ ॥ ૨૬ ॥

શુદ્ધસ્ફટિકસદ્ગુણં પ્રસન્નં શાન્તવિગ્રહમ્ ।
વિદ્યુલ્લતાલવદ્યોતિજટામકુટધારિણમ્ ॥ ૨૭ ॥

શાર્દૂલચર્મવસનં મન્દસ્મિતમુખામ્બુજમ્ ।
રક્તપદ્મદલપ્રખ્યાપાણિપાદતલં હરમ્ ॥ ૨૮ ॥

દ્વાત્રિંશલ્લક્ષણોપેતં સર્વાભરણભૂષિતમ્ ।
દિવ્યગન્ધાનુલિપ્તાડ્ગં દિવ્યમાલૈરલકૃતમ્ ॥ ૨૯ ॥

પગ્ધવકુત્રં દશભુજં પ્રતિવકુત્રં ત્રિલોચનમ્ ।
દક્ષિણે શૂલવજ્રાસિપરશ્વભયમુદ્રિકમ્ ॥ ૩૦ ॥

વામે ચ દધતં નાગં પાશં ઘણ્ટાં તથાકુશમ્ ।
અસ્યોર્ધ્વવિલસદ્ભાલસુધાંશુમકુટોજ્જવલમ્ ॥ ૩૧ ॥

ધ્યાનસ્થમૂર્ધ્વાભિમુખં ગગનછાયયાસિતમ્ ।
પૂર્વવકુત્રં મહેન્દ્રસ્ય છાયયા કનકપ્રભમ્ ॥ ૩૨ ॥

બાલેન્દુમકુટં સૌમ્યં સમ્પ્રાપ્તનવયૌવનમ્ ।
દક્ષિણં વદનં કાલછાયાશક્ત્યાઞ્જનપ્રભમ્ ॥ ૩૩ ॥

ભુકુટીકુટિલં ઘોરં રક્તવૃત્તેક્ષણત્રયમ્ ।
દંટ્રાકરાલં દુર્ધર્ષં સ્ફુરિતાધરપલ્લવમ્ ॥ ૩૪ ॥

ચન્દ્રાપીઠં ચલત્કેશં કિંચિચ્ચલિતયૌવનમ્ ।
ઉત્તરં ચક્ષરાજસ્ય છાયયા વિદ્રુમપ્રભમ્ ॥ ૩૫ ॥

લલાટતિલકોપેતં નીલાલકવિભૂષિતમ્ ।
સવિલાસં ત્રિણયનં ચન્દ્રાભરણભાસ્વરમ્ ॥ ૩૬ ॥

ઇચ્છાજ્ઞાનક્રિયારૂપવિલસલ્લોચનત્રયમ્ ।
પશ્ચિમં પાશહસ્તસ્ય છાયયા સદૃશં નિભમ્

(સદૃશપ્રભમ્ , મૌક્તિકપ્રભમ્) ॥ ૩૭ ॥

ચન્દ્રોત્તંસં સિતાકારં ધૃતભસ્મ ત્રિપુણ્ડકમ્ ।

ઇતિ ધ્યાત્વા પુનરપિ ધ્યાયેદેવં સદા શિવમ્ ॥ ૩૮ ॥

સૂર્યચન્દ્રાગ્નિનયનં નીલકણં જટાધરમ્ ।

જ્ઞાનચન્દ્રકલાજૂટમુદ્યદ્ધાહુચતુષ્ટયમ્ ॥ ૩૯ ॥

ત્રૈગુણ્યામલસમ્ભૂતૈર્દિવ્યૈર્દશભિરાયુધૈઃ ।

સર્વજ્ઞતાદિસંસિદ્ધં હૃદયાદિષ્ઠગકમ્ ॥ ૪૦ ॥

પઞ્ચબ્રહ્માત્મવદનં પઞ્ચસાદાખ્યમૂર્તિકમ્ ।

શ્રીમત્પઞ્ચાક્ષરમયં પ્રણવાકારશાલિનં(રૂપિણમ્) ॥ ૪૧ ॥ (પ્રણવાકારમીશ્વરમ્)

સમસ્તવર્ણરૂપં ચ પઞ્ચબ્રહ્મકલામયમ્ ।

નિવૃત્તિજ્ઞાનવૈરાગ્ય યોગમોક્ષ પ્રતિષ્ઠયા ॥ ૪૨ ॥

આકણં વિદ્યયા સિદ્ધમાલલાટં તુ શાન્તયા ।

તદ્ધૃદ્યં શાન્ત્યતીતાખ્યકલયા પરિકલ્પિતમ્ ॥ ૪૩ ॥

એવં પઞ્ચકલારૂપમિદં સાદાશિવં પુનઃ (વપુઃ) ।

ચતુર્મૂર્તિશ્ચતુર્વર્ણા પ્રતિવક્રાંશુમણ્ડલા ॥ ૪૪ ॥

એકવક્રા શશાઙ્ગાભા પ્રતિષ્ઠા પદ્મધારિણી ।

અગ્નિવર્ણા ત્રિવદના વિદ્યાશાન્તિવિશોભિતા ॥ ૪૫ ॥

કૃષ્ણવર્ણા ચતુર્વક્રા શાન્તિધ્વજવિરાજિતા ।

પાશહૃત્પઞ્ચવદના શાન્ત્યતીતા શશિપ્રભા ॥ ૪૬ ॥

સર્વાઃ પદ્માક્ષમાલાઢ્યાઃ અભયેન વિરાજિતાઃ ।

ચતુર્ભુજાસ્ત્રિણયનાઃ પીનોત્રતપયોધરાઃ ॥ ૪૭ ॥

આસાં પઞ્ચાધ્વગર્ભાન્તા પદાધ્વાન્તા સદાશિવઃ ।

મન્ત્રાધ્વા ચ પદાધ્વા ચ વર્ણાધ્વા પવનાધ્વકઃ ॥ ૪૮ ॥

તત્ત્વાધ્વા ચ કલાધ્વા ચ ષડધ્વાન ઇતીરિતાઃ ।

ચતુર્વિંશત્પુરાણાનાં ભુવનાનાં શતદ્વયમ્ ॥ ૪૯ ॥

ભુવનાધ્વા ચ સ સચ્ચિન્ત્યો રોમવૃન્દાત્મના વિભોઃ ।

પઞ્ચરુદ્રાદિરૂપૈશ્ચ વર્ણૌર્વર્ણાધ્વકલ્પના ॥ ૫૦ ॥

અસૌ ત્વગાત્મના ચિન્ત્યો દેવદેવસ્ય શૂલિનઃ ।
 સમકોટયા મહામન્ત્રૈર્મૂલવિદ્યાસમુદ્ભવૈઃ ॥ ૫૧ ॥
 મન્ત્રાધ્વા રુધિરાત્માસૌ વિચિન્ત્યઃ પાર્વતીપતેઃ ।
 અનેકભેદસમ્મિત્રા મન્ત્રાણાં પાદસંહતિઃ ॥ ૫૨ ॥
 પાદાધ્વાસૌ પશુપતેઃ સિરામાંસતયા સ્મૃતમ્ ।
 પૃથિવ્યાદીનિ ષટ્ત્રિંશત્તત્વાન્યાગમવેદિભિઃ ॥ ૫૩ ॥
 ઉક્તાન્યમીભિસ્તત્વાધ્વા શુકલમજ્જાસ્થિરુપભૃત્ ।
 નાસ્ય દેહેડસ્તિ રુધિરં માંસં વા નાસ્તિ કિંચનઃ ॥ ૫૪ ॥
 પ્રતિભિમ્બમિવાકાશે શક્રયાપમિવામ્બરે ।
 જ્યોતિર્મયતયા સિદ્ધમિદં સાદાશિવં વપુઃ ॥ ૫૫ ॥
 તથાપિ કલ્પનામાત્રં કાલવ્યાધ્યાધ્વનામિદમ્ ।
 બ્રહ્માત્વીશાનમૂર્ધાનિઃ પુરુષેણ ચતુર્મુખઃ ॥ ૫૬ ॥
 હૃદયાદીન્યધોરેણ ગુહ્યાદીન્યપિ વામતઃ ।
 સઘોજાતેન મન્ત્રેણ પાદાદીનિ જગત્પતેઃ ॥ ૫૭ ॥
 પઞ્ચમન્ત્રતનુઃ શમ્ભુરેવં કલ્પનયા ભવેત્ ।
 ઓઙ્કારબીજપ્રભવઃ કલાપઞ્ચકસંયુતઃ ॥ ૫૮ ॥
 શુદ્ધસ્ફટિકસઙ્કાશઃ શુભમેધાવિવર્ધનઃ ।
 સદાશિવાત્મા વ્યોમસ્થઃ ઈશાનઃ પરિકીર્તિતઃ ॥ ૫૯ ॥
 ગાયત્રીપ્રભવોમન્ત્રઃ સ્વાર્ણવાર્ણશ્ચતુષ્કલઃ ।
 વશ્યકૃદ્રન્ધવાહસ્થઃ ઈશ્વરઃ પુરુષઃ સ્મૃતઃ ॥ ૬૦ ॥
 અર્વપ્રભવો મન્ત્રઃ કલાષ્ટકવિભૂષિતઃ ।
 અભિચારકમત્યર્થમઞ્જનાદ્રિસમપ્રભઃ ॥ ૬૧ ॥
 અશેષાઘડરઃ પુંસામધોરો રુદ્રવિગ્રહઃ ।
 સામવેદભવો મન્ત્રસ્ત્રયોદશકલાન્વિતઃ ॥ ૬૨ ॥
 વામદેવઃ પ્રવાલાભો વારિતત્વાસ્થિતો હરિઃ ।
 યજુર્વેદોદ્ભવો મન્ત્રઃ કલાષ્ટકયુતઃ સ્થિતઃ ॥ ૬૩ ॥
 શાન્તિકૃત્પૃથિવી સંસ્થઃ સઘોજાતઃ પિતામહઃ ।
 તત્પૂર્વશ્ચન્દ્રબિમ્બાભઃ ઋગ્વેદવદનો અંશુમાન્ ॥ ૬૪ ॥

કલાપગ્ચદશોપેતો મુખ્યમન્ત્રાત્મકો હિ સઃ ।

પગ્ચવક્રત્રાઃ સ્મૃતાઃ સર્વે દશદોર્દણ્ડભૂષિતાઃ ॥ ૬૫ ॥

ખડ્ગખેટધનુર્બાણકમણ્ડલ્લક્ષ્યારિણઃ ।

વરાભયોપેતકરાઃ શૂલપદ્મજપાણયઃ ॥ ૬૬ ॥

અઘોરો ઘોર એતેષુ તદન્યે સૌમ્યવિગ્રહઃ ।

એવં ધ્યાત્વા સદેશસ્ય પગ્ચબ્રહ્માત્મતાં વિભોઃ ॥ ૬૭ ॥

તત્તદ્બ્રહ્મકલાભેદૈર્વિચિન્ત્યાડ્ગાનિ કલ્પયેત્ ॥ ૬૮ ॥

સ્કન્દ ઉવાચ ।

બુદ્ધ્યાભિધ્યાય રુધ્વા વિષમવિષયજગાધબાધાપ્રમુગ્ધં

દુગ્ધપ્રાયમદિગ્ધસર્વવિષયાકારૌઘદગ્ધાઘકમ્ ।

ધ્યાયેત ક્ષણમેવ શિક્ષણાયણં ત્ર્યક્ષં મહોક્ષસ્થિતં

સર્ગાપારવિચક્ષણેક્ષણમુમે વિક્ષીણચિન્તાક્ષકઃ ॥ ૬૯ ॥

વારંવારમપારસારકરુણાવારાશિભારાશિહૃદ્-

ઘોરાશીવિષયાનુભૂષિતભવોડધ્યુન્માદભાવોજ્જિતઃ ।

યોષાર્ધાકૃતિ કામકાયદહનઃ સમ્મોહનો મોહિનાં

હેયાનામવિહાયિનાં અગસુતે ભૂમૈકસીમા શિવઃ ॥ ૭૦ ॥

॥ ઇતિ શિવરહસ્યાન્તર્ગતે ઈશ્વરપ્રોક્તં શિવધ્યાનોપદેશં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

- ॥ શ્રીશિવરહસ્યમ્ । ઈશ્વરાખ્યઃ દશમાંશઃ । અધ્યાયઃ ૪૮ શિવધ્યાનમ્ । ૧-૭૦ ॥

- .. shrIshivarahasyam . IshvarAkhyah dashamAMshaH . adhyAyaH 48 shivadhyAnam . 1-70..

Notes:

Śiva શિવ delivers Upadeśa ઉપદેશ to Devī દેવી about Śivadhyāna શિવધ્યાન; especially wrt the Pañcabrahma પગ્ચબ્રહ્મ / Pañcavaktra પગ્ચવક્ર aspect.

Proofread by Ruma Dewan

——
Ishvaraproktam Shivadhyānopadeśham

pdf was typeset on September 9, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

